

Škoda způsobená provozem dopravních prostředků

I když zaviněné porušení právní povinnosti bývá významnou okolností z hlediska příčin střetu provozů, při posouzení míry účasti provozovatelů na střetu se vychází ze všech okolností střetu, tedy nejen těch, které byly vyvolány protiprávním jednáním. I v případě, že protiprávní jednání nebylo zjištěno, není vyloučeno vypořádání podle § 431 obč. zák., jestliže průběh dopravní nehody svědčí o takové objektivní účasti provozovatele na konkrétní kolizi, která je v příčinné souvislosti se vznikem škody.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 1948/2005, ze dne 11.4.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce M. B., zastoupeného advokátem, proti žalované G. G. s. r. o., za účasti A. p., a. s., jako vedlejšího účastníka na straně žalované, o náhradu škody, vedené u Okresního soudu Praha - západ pod sp. zn. 3 C 482/2002, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 30. března 2005, č. j. 26 Co 89/2005-101, tak, že rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 30. března 2005, č. j. 26 Co 89/2005-101, a rozsudek Okresního soudu Praha - západ ze dne 18. října 2004, č. j. 3 C 482/2002-82, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu Praha - západ k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud Praha - západ rozsudkem ze dne 18. 10. 2004, č. j. 3 C 482/2002-82, zamítl žalobu na zaplacení částky 128.725,88 Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Neshledal důvodným nárok na náhrady škody, která měla žalobci vzniknout na osobním motorovém vozidle při dopravní nehodě s vozidlem ve vlastnictví žalované. Soud vyšel ze zjištění, že dne 21. 5. 2000 kolem 12:30 hod. se v ulici v P. 9 střetla vozidla Ford Maverick ve vlastnictví žalobce, které řídila jeho dcera M. B., a Ford Escort ve vlastnictví žalované, které řídil její zaměstnanec Ing. O. V. Ke střetu došlo při odbočovacím manévru vozidla žalované, které zpomalilo a z pravé části svého jízdního pruhu zamířilo do místa nacházejícího se vlevo za protisměrným pruhem; vozidlo žalobce jedoucí za ním stejným směrem do něj narazilo při předjíždění zleva. K průběhu dopravní nehody byly provedeny důkazy výsledkem osob jedoucích při nehodě v obou vozidlech, svědka jedoucího v dalším voze a přestupkovým spisem M. m. P., po jejichž zhodnocení soud s odkazem na ustanovení § 431 obč. zák., řešící střet provozů motorových vozidel, dospěl k závěru, že žalobce neprokázal, že by ke střetu došlo zaviněním řidiče vozu žalované, naopak z nich spíše vyplývá, že zavinění je na straně dcery žalobce. Protože další důkazy nebyly provedeny a žalobce je ani nepředložil, nebylo jednoznačně prokázáno, že by škodu způsobil zaměstnanec žalované, a nelze proto vyloučit, že škodu zavinila a škodu způsobila dcera žalobce. Neunesl-li žalobce v otázce základu odpovědnosti důkazní břemeno, nezabýval se soud výší škody.

K odvolání žalobce Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 30. 3. 2005, č. j. 26 Co 89/2005-101, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení, přičemž se zcela ztotožnil se skutkovými zjištěními i právními závěry soudu prvního stupně. Doplnil, že v tzv. řízení sporném je procesní povinností účastníků, aby tvrdili skutečnosti rozhodné z hlediska hmotného práva, podle něž se věc posuzuje, a aby k tomu nabídli soudu důkazy; v případě nesplnění této povinnosti poskytne soud poučení podle § 118a o.s.ř. a vyzve je k jejímu splnění. V posuzované věci v souladu s touto procesní úpravou poučil soud prvního stupně žalobce, aby navrhl další důkazy k prokázání protiprávního jednání žalované, neboť dopravní policí ani M. m. P. nebyl viník nehody zjištěn a z výpovědi svědků nehody nebylo možno uvedené prokázat. Žalobce však výzvě podle § 118a o.s.ř. nevyhověl a nenavrhl důkazy způsobitelné prokázat, že viníkem dopravní nehody byl zaměstnanec žalované, ačkoliv mu nic nebránilo, aby například navrhl provedení znaleckého posudku z odvětví silniční doprava - zjišťování příčin dopravních nehod. Důvodně proto vyšel soud prvního stupně pouze z důkazů provedených a dovodil, že jimi nebyla prokázána odpovědnost žalované za vznik škody (žalobce neunesl důkazní břemeno o svém tvrzení k příčinám vzniku dopravní nehody).

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm.

c) o.s.ř., a uplatňuje jako dovolací důvod nesprávné právní posouzení věci podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. Vytýká odvolacímu soudu nesprávnou aplikaci ustanovení § 127 o.s.ř., podle něž soud ustanoví znalce v případě, že je třeba k rozhodnutí posoudit skutečnosti, k nimž je třeba odborných znalostí. S ohledem na ustanovení § 120 odst. 3 o.s.ř. je tak povinen učinit i bez výslovného návrhu účastníků, a to zejména v případě aplikace ustanovení § 431 obč. zák., podle něž při střetu provozů dvou nebo více účastníků odpovídají účastníci za škodu podle účasti na způsobení vzniklé škody. Navrhl, aby dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu, případně i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř. oprávněnou osobou - účastníkem řízení, se nejprve zabýval přípustností dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Podle ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [písm. a)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [písm. b)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [písm. c)].

Dovolání napadá rozsudek odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, aniž mu předcházelo zrušující usnesení odvolacího soudu, proto lze přípustnost dovolání posuzovat pouze podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. Dovolání může být podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání neumožňují) a jde-li zároveň o právní otázku zásadního významu. Takovou otázkou může být i právní otázka procesního charakteru, již je v daném případě výklad důkazní povinnosti podle § 120 o.s.ř. ve vztahu k posouzení odpovědnosti účastníků střetu provozů podle ustanovení § 431 obč. zák. Způsob, kterým odvolací soud posoudil důkazní břemeno při zjišťování skutkového stavu ohledně střetu provozů, není správný a má přitom obecný dopad na případy obdobné povahy.

Podle ustanovení § 431 obč. zák. střetnou-li se provozy dvou nebo více provozovatelů a jde-li o vypořádání mezi těmito provozovateli, odpovídají podle účasti na způsobení vzniklé škody.

Jestliže došlo ke střetu provozů dopravních prostředků, z něhož jejich provozovatelům, popř. některému z nich, vznikla škoda, je třeba jejich vztah při vypořádání škody posuzovat podle § 431 obč. zák., které upravuje vypořádání škody vzniklé samotným provozovatelům následkem střetu mezi nimi. Jde o objektivní odpovědnost, neboť ustanovení § 431 obč. zák. navazuje na právní úpravu podle ustanovení § 427 a § 428 obč. zák., při níž je rozhodná účast, kterou měli provozovatelé na způsobení vzniklé škody. Vypořádání závislé na této účasti předpokládá zhodnocení všech skutkových okolností konkrétního střetu provozů, zejména pak těch okolností, které byly hlavními příčinami vzniklé škody. Objektivní míru účasti na vzniklé škodě vyjadřuje i případné zaviněné jednání nebo opomenutí některého provozovatele (některých provozovatelů), pokud jím byla založena příčinná souvislost vedoucí ke vzniku škody.

Odvolací soud podle odůvodnění napadeného rozhodnutí aplikoval ustanovení § 431 obč. zák., nicméně jeho obsah nesprávně vyložil. Požadoval totiž, aby žalobce v řízení prokázal, že žalovaná (její zaměstnanec) škodu zavinila porušením právní povinnosti, a za situace, kdy dovodil, že žalobce k tomu nepředložil důkazy, žalobu zamítl. I když zaviněné porušení právní povinnosti bývá významnou okolností z hlediska příčin střetu provozů, při posouzení míry účasti provozovatelů na střetu se vychází ze všech okolností střetu, tedy nejen těch, které byly vyvolány protiprávním jednáním; i v případě, že protiprávní jednání nebylo zjištěno, není vyloučeno vypořádání podle § 431 obč. zák., jestliže průběh dopravní nehody svědčí o takové objektivní účasti provozovatele na konkrétní kolizi, která je v příčinné souvislosti se vznikem škody. Tím, že odvolací soud nezhodnotil všechny objektivní okolnosti střetu, nýbrž se zaměřil jen na zaviněné porušení právní povinnosti na straně žalované, založil právní posouzení věci na nesprávném hmotněprávním základě a od toho odvinul i nesprávnou aplikaci procesního předpisu, konkrétně ustanovení § 118a odst. 3 a § 120 o.s.ř.

Podle § 120 odst. 1 o.s.ř. účastníci jsou povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud rozhoduje, které z navrhovaných důkazů provede. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení ve věcech, v nichž lze zahájit řízení i bez návrhu, jakož i v řízení o povolení uzavřít manželství, v řízení o určení a popření rodičovství, v řízení o určení, zda je třeba souhlasu rodičů dítěte k jeho osvojení, v řízení o osvojení, v řízení o jmenování rozhodce nebo předsedajícího rozhodce, v řízení o přivolení k výpovědi z nájmu bytu, v řízení o zákonitosti zajištění cizince a o jeho propuštění a v

řízení o některých otázkách obchodních společností, družstev a jiných právnických osob (§ 200e) je soud povinen provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než byly účastníky navrhovány. Podle odstavce 3 nejde-li o řízení uvedená v odstavci 2, může soud provést jiné než účastníky navržené důkazy v případech, kdy potřeba jejich provedení ke zjištění skutkového stavu vyšla v řízení najevo. Neoznačí-li účastníci důkazy potřebné k prokázání svých tvrzení, vychází soud při zjišťování skutkového stavu z důkazů, které byly provedeny.

Odvolacímu soudu je třeba přisvědčit, že v tzv. sporném řízení, které je ovládáno dispoziční zásadou, nese účastník následky v podobě pro něj nepříznivého rozhodnutí soudu, jestliže neoznačí k prokázání svých tvrzení potřebné důkazy nebo jestliže z jím označených důkazů nevyplývá pravdivost jeho tvrzení. Ani ve sporném řízení však není zásada formální pravdy natolik absolutní, aby byl soud odkázán při dokazování toliko na důkazní návrhy účastníků. O tom svědčí právě ustanovení § 120 odst. 3 věty první o.s.ř., které umožňuje soudu, aby sám provedl i jiné než jen navržené důkazy. Má se tak dít v případech, kdy potřeba takových důkazů vyšla v řízení najevo, tedy když s ohledem na charakter konkrétního hmotněprávního ustanovení, které má být aplikováno, je třeba zjistit i ty skutečnosti rozhodné podle hmotného práva, jichž se procesní návrhy účastníků netýkaly; bude tomu tak zejména v případech, kdy se provedení důkazu nabízí z obsahu spisu a nejde-li o důkazy těžce dosažitelné. O takový případ se jedná právě v projednávané věci.

S ohledem na výše uvedená kritéria formulovaná ustanovením § 431 obč. zák. vyžaduje určení míry účasti provozovatelů na střetu co nejpodrobnější zjištění průběhu nehodového děje, tedy všech okolností, které mohly a měly vliv na výsledek. Při dopravních nehodách, kde působí četné fyzikální mechanické síly, závisí zhodnocení vlivu jednotlivých okolností (např. způsobu jízdy, reakcí při řízení, jiných vlivů apod.) zpravidla na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí (§ 127 odst. 1 o.s.ř.). To platí i za situace, kdy výpovědi svědků nehody jsou rozporné a dostatečné podklady neobsahuje ani spis orgánů dopravní policie; tehdy se nepochybně podává potřeba ustanovení znalce k vypracování posudku o příčinách střetu. Ostatně sám odvolací soud právě takový důkaz považoval za potřebný k tomu, aby případně byly prokázány skutečnosti zakládající odpovědnost žalované za škodu. V rozporu s ustanovením § 120 odst. 3 věty první o.s.ř. však takový důkaz neprovedl, ačkoliv jeho potřeba v řízení vyšla najevo, a ustanovení § 120 o.s.ř. aplikoval nesprávně v tom směru, že žalobu zamítl pro neunesení důkazního břemene k otázce porušení právní povinnosti na straně žalované. Z obsahu spisu přitom vyplynulo, že ke střetu vozidel došlo při jízdám manévru vozidla žalované, které hodlalo odbočit na místo mimo komunikaci na opačné straně ve směru jízdy a těsně před střetem se začalo otáčet přes protisměrný pruh. Z dosud zjištěného skutkového stavu je tedy zřejmé, že žalovaná jako provozovatel tohoto vozu měla na střetu určitou účast (nejde objektivně o účast natolik minimální, aby odpovědnost za škodu na její straně nezakládala), a dokazování proto mělo směřovat ke zjištění všech okolností střetu a následně k určení míry účasti obou provozovatelů na střetu, nikoliv pouze k otázce porušení právní povinnosti zaměstnance žalované.

Protože dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. je naplněn, Nejvyšší soud České republiky rozsudek odvolacího soudu ve věci samé i v závislém výroku o náhradě nákladů řízení zrušil (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o.s.ř.) a vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil odvolací soud i toto rozhodnutí a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušování řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)

- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)